

УДК 615.014.2+615.235

Анна Худан, Оксана Струк, Андрій Грицик

Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

АНАЛІЗ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ТА ЗБОРІВ З ВІДХАРКУВАЛЬНОЮ ДІЄЮ

Anna Khudan, Oksana Struk, Andrii Grycyk

ANALYSIS OF MEDICINAL PLANTS AND HERBAL COLLRCTIONS WITH EXPECTORANT ACTION

В наш час популярним є лікування натуральними природними засобами (натуропатія), лікування травами (фітотерапія), лікування лікарськими засобами, виготовленими на основі біологічно активних речовин рослинного походження (гомеопатія). Україна має сприятливі умови для вирощування лікарських рослин – клімат і ґрунти, особливо в Карпатах, де налічується понад 200 різноманітних видів лікарських рослин. Лікарські рослини використовують у натуральному та переробленому вигляді, у вигляді лікарських зборів.

Захворювання органів дихання є надзвичайно поширені серед людей. Кашель супроводжує більшість з них.

При фітотерапії захворювань органів дихання слід розрізняти рослини за їх терапевтичною дією: протизапальні, спазмолітичні, антисептичні, протиалергічні, відхаркуючі, такі, що містять вітаміни і мікроелементи, адаптогени.

Метою нашої роботи був аналіз лікарських рослин та зборів з відхаркувальною дією.

Лікарські рослини, які застосовують при лікуванні захворювань бронхів і легенів, повинні володіти такими властивостями: протимікробними, протизапальними, відхаркувальними, муколітичними, секретолітичними, обволікаючими, бронхолітичними, антигіпоксантичними, імуномодулюючими, седативними.

В даній роботі ми розглянемо лікарські рослини та сировину, які мають багатий вміст БАР та проявлять відхаркувальну дію, зокрема це такі як: корінь солодки, що вміщує флавоноїди, лікуразид, ситостерин, пектини, цукри, крохмаль, гліциризинову кислоту, що проявляє спазмолітичну, відхаркувальну, обволікаючу та протизапальну дію; кореневище і трава мильнянки лікарської, що вміщує до 20% тритерпенових сапонінів, у тому числі сапонізиди А, В, С і D, агліконами яких є гіпсогенін або гіпсогенінова кислота. У листі рослини є флавоновий глікозит сапонарин і аскорбінова кислота (до 1%); препарати мильнянки лікарської посилюють видільні функції слизових оболонок верхніх дихальних шляхів і травного каналу, розріджують густе мокротиння і слизисті виділення, полегшують відхаркування, виявляють потогінну, жовчогінну й діуретичну дії; кореневище з коренями та листя первоцвіту весняного, настій якого використовують при катарах верхніх дихальних шляхів бронхітах та бронхопневмоніях, вміщують сапоніни (5 – 10%) і фенольні глікозиди (прімулаверозід і прімверозід); трава термопсису ланцетовидного, яка містить алкалоїди (термопсин,

гомותרмопсин, метилцитизин, анагірин, пахикарпін), сапоніни, дубильні речовини, слизи, смоли, сліди ефірної олії, флавоноїдний глікозид – термопсіланцін, аскорбінову кислоту, використовують у вигляді порошку, настою, таблеток і сухого екстракту, що проявляють відхаркувальну дію; листки подорожника великого, що вміщує полісахариди, глікозид рінантин, каротин, таніни, вітамін С, та проявляє відхаркувальну, протизапальну та бактеріостатичну дію. Крім офіційних рослин, ми розглянули рослини, які використовують також в народній медицині: багно звичайне, підбіл звичайний, кремена гібридна, синюха голуба, аніс звичайний, дивина густоквіткова. Перелічені рослини за своєю фармакологічною дією не поступаються офіційним і входять в ряд різних зборів і препаратів рослинного походження проявляючи лікувальні властивості.

Оскільки лікарські препарати рослинного походження при застосуванні в медичній практиці посідають значне місце в терапії захворювань верхніх дихальних шляхів, то необхідно більш детально розглянути механізми дії БАР рослин, які проявляють відхаркувальну дію для розширення асортименту фітоліків, які проявляли б менше побічних дій в порівнянні з синтетичними.